

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Kenyérjegy és drágább tej,
mind a kettő fenyeget!*

Forrás: *Népszava*

Bp.

(Hely)

1915. XII. 14

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

381.631

Hely

Idő

"1915"

Személy

Kenyérjegy és drágább tej, mind a kettő fenyeget!

A közéleti bizottság pénteki ülése.

A liszthiány miatt beszüntetik a kenyérliszt-jegyeket. — A kormány lisztpazarlással vádolja a fővárost. — A kormány is kívánja a tej árának fölemelését.

A tejzúszorások akcióban: már tárgyalnak velük a drágításról!

Az ugynevezett tizes bizottság pénteken megint ülést tartott. Az ülés ezúttal nyilvános volt, bár Folkusházy tanácsos a tej ügyét — amelyről az ülésen sok szó esett, — zárt ülésben akarta tárgyaltatni. Ebbe azonban a polgármester nem ment bele és így nyílt ülésben tárgyalták ezt a fölháborítóan szégyenletes és gyalázatos dolgot. Uglátszik, Folkusházy — akinek a szereplése napról-napra szánalmasabb lesz — érezte, hogy a tejzúszorások szemérmertlensége már olyan arányokat ölt, ami zárt ajtó mögé kívánczik és ezért akarta minden áron bizalmas értekezleten a dolgot szóvá tenni. A polgármester azonban ez egyszer nem hallgatott a tanácsra — bizonyára azért is, mert a dologban benne van a kormány keze is — és így azután a nyilvánosság előtt tárgyalták a kérdést.

Az ülésen lényegében két dologról volt

szó: a lisztről, meg a tejről. A liszt kérdése hosszabb és helyenkint izgalmas vitát provokált. Az izgalom a belügyminiszternek a legújabb leirata kapcsán támadt. Ez a leirat tudniillik a sorok között azzal vádolja a főváros vezetőségét, hogy nem bánt el eléggé körültekintően a rendelkezésére álló lisztmennyiséggel és az ennek következtében beállható nagyobb zavarok elkerülésére véget takarékosagra inti a fővárost. A miniszter a kenyérlisztnek kettős formában való fogyasztását a jövőre nézve megszüntetni kívánja, vagyis azt óhajtja, hogy a főváros ezentul ne adjon a közönségnek a főzöliszton kívül kenyérlisztet is és hozzáfűzi ehhez, hogy ha ez a megszorítás sem segítene a bajokon, akkor rá kell térni haladéktalanul a kenyérjegyek rendszerére. A bizottság nem járult ugyan hozzá a kenyérjegy rendszerének a behozatalához, de

hogy mégis eleget tegyen a miniszter óhájának, egyelőre megszüntette a kenyérliszt kiszolgáltatását. Az egész kérdést egyébként a legközelebbi közgyűlés elé terjesztik érdemleges döntés végett. A város a szövetkezeteknek is meg akarja tiltani a kenyérliszt árusítását.

A napirend másik fontos pontja a tejkérdés volt. Ebben a kérdésben is megszüntelt végre a kormány. A belügyminiszter leiratot intézett a fővároshoz a vaj, a tejszinhab és a tej dolgában. A leirathól kitűnik, hogy a kormány is csak egyetlen módon tudja elképzelni a tejmizéria megszüntetését és valószínű, hogy teljességgel „véletlenség“, hogy ebben a tekintetben a tejzúszorások fölfogásával találkozik. A leirat tudniillik a tej árának a fölemelését javasolja és úgy okoskodik, hogy magasabb tejárok mellett több tej jön majd a fővárosba. De ennek a garantálásáról persze megfeledekzik a leirat. A tejzúszorások szempontjából helyes a megoldás. Ha drágább lesz a tej, akkor kevesebb embernek lesz módjában tejet vásárolni és így nem lesz tejhiány.

A bizottság sokáig foglalkozott a kérdéssel, de nem döntött, miután konkrét javaslat nem volt előtte. A kitűnő és Budapest népének a kiéheztetése fejében állítólag a vaskoronarenddel kitüntetett Folkusházy tanácsos bejelentette, hogy a tejzúszorásokkal a tej árának a fölemelése céljából folynak a tárgyalások és így természetesen nem is dönthettek még a kérdésben. Csak egyetlen ember találkozott a bizott-

ságban — és ez Vázsonyi volt —, aki érezte és ennek kifejezést is adott, hogy itt megint újabb disznóság készül. Kijelentette, hogy a maga részéről csak abban az esetben járulna hozzá a tej árának a fölemeléséhez, ha a kormány garantálni tudná a szaporulatot és a városok ebben a kérdésben egyöntetű eljárásban állapodnának meg. Hogy milyen jól áll a tejzorsorások dolga a városoknál, mutatja az, hogy a bizottság valamelyik tagja prémiumot akart kitűzteni a tejzorsorások számára, Ehrlich tata pedig kijelentette, hogy csak akkor lesz boldog a magyar, ha magasabb lesz a tej ára.

A tanácskozás azzal végződött, hogy a bizottság határozatából a város sürgős fölirotat intéz a kormányhoz a Vázsonyi hangoztatta szempontok és követelések figyelembe vételével.

*

Az ülésről ez a tudósításunk:

Bárczy polgármester megnyitván az ülést, fölkéri

Folkusházy tanácsost a szokásos jelentéstételre. A tanácsos bejelenti, hogy a kormány — amint az már köztudomású — végre maximalta

a zsír, szalonna és hár

árát. Sajnálja, hogy a rendelet nem maximalja egyuttal a sertés-hus árát is. Ez a hiány — szerinte — egyes körzetekben visszaélésekre szolgáltat majd alkalmat. Egyuttal bejelentette, hogy a kiskereskedelem számára való árakat a város december 16-án fogja megállapítani.

A bejelentéssel kapcsolatban a bizottság egyik tagja fölvetette azt a kérdést, hogy ez a maximalás kiterjed-e majd a hentesárakra is. Folkusházy erre a kérdésre azonban olyan ingadozó választ adott, amelyből csak az az bizonyosság domborodott ki, hogy a henteseket nem merik bántani.

Serbán miniszteri tanácsos a sertés-hus maximalására nézve kijelenti, hogy ebben a kérdésben a különböző sertéstípusok miatt az országos maximalás lehetetlen.

Vázsonyi szerint, ha a kormány az élősertés súlyárát maximalja, akkor ez már hatással van a husárakra is. A típusok nem oly sokfélék, hogy egységes árakat ne tudtak volna megállapítani.

A liszt és a kenyérgyegyek.

Ezután áttértek a liszt dolgára. Folkusházy tanácsos bejelenti, hogy a liszt ügyében a helyzet nem változott. Majd fölolvassa a belügy-miniszter legújabb leiratát, amely takarékoságra inti a várost. A kenyérliszthiányra nézve a leirat követeli, hogy a város a tulfogyasztást, illetve a kenyérliszt fogyasztását kettős formában szüntesse meg. A város lisztet is ad és ke-

nyeret is ad — ez pocskolás a miniszter szemében. A leirat végül hangsúlyozza, hogy ez a mostani rendszer továbbra nem tartható fenn és ha a liszthiány kérdése csak a kenyérgyegyek behozatalával volna megoldható, akkor a város az ebből a célból szükséges intézkedéseket nyomban kezdje meg. Folkusházy megjegyzi, hogy ő az ügyosztály nevében nem javasolja a kenyérgyegy-rendszert. A kormány csak a fővárostól követel takarékoskosságot, holott a főváros eddig is takarékoskodott és csak annyit fogyasztott, amennyihez joga volt. A vidékkel nem törődnek. Mindazonáltal javasolja, hogy a jövő héttől kezdve ne adjanak már a közönségnek kenyérlisztet.

Vázsonyi nagy súlyt helyez arra, hogy a helyzetet tisztán lássák. A főváros nem pazarolt a liszttel. Ez jogtalan szemrehányás a kormánytól. A kormány lapjai buzgón terjesztik ezt a hazugságot. A tény az, hogy liszt nincs. A vidéket a lisztfogyasztás dolgában senki sem ellenőrzi. Tiltakozik a kenyérgyegyek ellen. Ezt a rendszert — ha semmiféle más mód nem volna a takarékoskosságra — az egész országra kell kiterjeszteni, de nem egyedül a fővárosra. A bajt maga a kormány okozta azal, hogy magánosoknak és szövetkezeteknek gabonabevásárló jogot adott. A főváros népet nem lehet a kormány hibájáért megbüntetni azzal, hogy most már a kenyér fogyasztását is korlátozzuk számára. A miniszter leirata méltánytalan és igazságtalan. Bünbakként állítják oda a várost, holott a kormány mindenben a város intenciói ellen cselekedett. A mai rettentő husdrágaság és minden egyéb drágasága mellett embertelenség volna a kenyérgyegyekkel előhozakodni. A kenyértől is meg akarják fosztani a proletárságot. Ez Budapest munkásnépeivel szemben kegyetlenség volna. Javasolja, hogy a kormányhoz fölterjesztést intézenek. Végül tiltakozzék a fölterjesztés a kenyérgyegy-rendszer ellen.

Kiszely miniszteri osztálytanácsos azzal magyarázza a belügyminiszter leiratát, hogy miután az a várakozás nem teljesült, amely szerint a kenyérlisztet a közönség nem fogja nagy mértékben igénybe venni, vissza kell térni az eredeti tervhez, ahhoz, hogy csak egy alakban szolgáltatassák ki a kenyeret.

Bárczy szerint is a bajok főforrása az, hogy a kormány nem adta meg a fővárosnak a bevásárlás kizárólagos jogát. A magánosoknak adott bevásárlási jog kényszerítette a várost arra, hogy kenyérlisztet is adjon. Mert igazságtalanság lett volna, hogy a szövetkezetek tagjai kapnak kenyérlisztet, mások ellenben nem. A Haditermény Rt. akcióképtelensége sokban hozzájárult a bajokhoz.

Bódy alpolgármester is ellene van a kenyérgyegy-rendszernek. Ennek a rendszernek csak akkor volna jogosultsága, ha az egész országra

kiterjesztenék. Ezen azonban, hogy baj van és ezért ő is javasolja, hogy a kenyérlisztgyegyeket szüntessék be, mert különben januárban nem lesz már semmi liszt. De a pékek lisztmennyiségét is le kell szállítani.

Vázsonyi követeli, hogy a szövetkezeteknek is tiltsák meg a kenyérliszt kiszolgáltatását. Egy elhangzott megjegyzésre vonatkozóan kijelenti, hogy a Haditermény Rt.-nak nincs joga a fővárost ellenőrizni. A gabonaszállítás nehézségeire nézve szükségesnek tartaná, hogy a törvényhatóságok egyöntetűen kérjék, hogy időnkint tegyék lehetővé az egyes vonalakon való gabonaszállítást, mert végtére ez is hadi-érdék. A kenyérlisztgyegyek megvonását a közgyűlés döntése alá kell bocsátani.

A bizottság ilyen értelemben dönt, de elhatározza egyuttal, hogy a közgyűlés döntéséig nem szolgáltatnak ki kenyérlisztgyegyeket.

A tej.

Folkusházy tanácsos bejelenti, hogy leirat érkezett a belügyminisztertől. A leirat szerint a kormány hajlandó a vaj árának az országos maximalása ügyében az osztrák kormánnyal tárgyalni. Ugyiszintén hajlandó a kormány a tejszín országos eltöltése ügyében is intézkedni. A leirat hangsúlyozza továbbá, hogy a mostani tejárak már nem megfelelők. A tejmizéria megszüntetése érdekében új tejárakat kell megállapítani. Az így előálló haszontöbblet ellenében azonban a tejszállítóknak kötelezettséget kell vállalniok, hogy a többhaszonnak egy részét a gazdáknak juttatják, ami fokozni fogja a tejbehozatalt. Ha ez sem segítene, akkor a kormány a háboru előtt kötött tejszállítási szerződéseket fölbontja. A leirat szerint az igazolványos-rendszer hiányos. Ez a rendszer a közönséget kiszolgáltatja a tejárusoknak, mert nemesak a gyermekeknek és betegeknek, hanem mások számára is kell tejet biztosítani. A külföldön készített tejszín forgalmát a belügyminiszter nem kívánja korlátozni. Folkusházy a leirattal kapcsolatban bejelenti, hogy a tejárak fölemelése dolgában már folynak a tárgyalások. Kérdés azonban, hogy a magasabb tejáraknak meglesz-e a kívánt hatása. A miniszter kifogását az igazolványos-rendszer ellen nem látja igazoltnak. Az igaz, hogy ez a rendszer hiányos, de ez a hiány az, hogy a két évesnél idősebb gyermekek nem kapnak tejet. A legutolsó héten 156.000 liter tejet hoztak a városba naponkint. Ez ismét csökkenés volt.

Vázsonyi kívánja, hogy fölterjesztést intézenek a kormányhoz, hogy a vaj maximalása ügyében való tárgyalásokat sürgősen indítsa meg. A sajtókészítés korlátozásában óvatosságnak kell lenni, mert a néptáplálkozás céljaira szolgáló sajtókat szabadon kell hagyni. A fölterjesztésben föl kell vetni azt a kérdést, hogy ha a főváros fölemeli a tej árát, mit tesz a kormány a fölhozatal szaporítása érdekében? Nem tartja megengedhetőnek, hogy a főváros a tej árában elszigetelten döntsön. Ezt a többi várossal egyuttal kell eldönteni. A gazdáknak átszolgáltatandó többlet nem ellenőrizhető és egyáltalában nem biztosíték a tejszaporulatra nézve. A maga részéről a városok egyöntetű eljárása és a tejszaporulat dolgában való garancia nélkül nem mehet bele a tej árának a fölemelésébe.

Székely Ferenc a tejbehozatal fokozása érdekében prémiumok kitűzését javasolja.

Ehrlich bácsi, a jól ismert Ehrlich tata, csak magas tejárakat kíván. Ez kell a magyarnak. Ha magasabb lesz a tej ára, akkor — szerinte — mindenki kap tejet.

A bizottság végül hozzájárult Vázsonyi javaslatához és az ő általa hangoztatott szempontok figyelembe vételével sürgős fölterjesztést intéz a város a kormányhoz.